

KS. WALDEMAR W. ŻUREK SDB – LUBLIN

**PARAFIA WNIEBOWZIĘCIA NAJŚWIĘTSZEJ MARYI
PANNY W STAWACH W DIECEZJI PIŃSKIEJ
W ŚWIETLE INWENTARZA Z 18 WRZEŚNIA 1930 ROKU**

Wieś Stawy położona jest w obwodzie (województwie) brzeskim, w rejonie (powiecie) Kamieniec, w sielsowiecie (gminie) Wołczyn, nad rzeką Pulwą, w sąsiedztwie jej ujścia do Bugu. Pierwotne informacje o Stawach z Wielkiego Księstwa Litewskiego pochodzą z połowy XV wieku. Dane na temat początków świątyni w Stawach są skąpe. Jej fundatorami mieli być Joanna (lub Jan) i Jerzy Stawscy w 1460 lub 1461 roku. Najprawdopodobniej obiekt ten w pierwszej połowie XVIII wieku spłonął. Nowy kościół w Stawach zbudowano z fundacji bpa Stefana Bogusława Rupniewskiego¹ w 1724 lub 1730 roku. Świątynię konsekrował

KS. WALDEMAR WITOLD ŻUREK – doktor habilitowany, profesor Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, dyrektor Ośrodka Archiwa, biblioteki i Muzea Kościelne w KUL. ORCID:0000-0002-5602-5077. Kontakt: waldemarzurek@o2.pl.

1. Bp Rupniewski Stefan Bogusław (1671-1731) – biskup pomocniczy lwowski, ordynariusz w Kamieńcu Podolskim, następnie w Łucku. Urodził się w Bidzinach koło Łopatowa, w szlacheckiej rodzinie kalwińskiej Krzysztofa i Katarzyny z Ożarówskich. Po śmierci ojca wychowywał go krewny Stefan Bidziński († 1704), pod którego wpływem przeszedł na katolicyzm. Kształcił się w kolegiach jezuickich i w Akademii Krakowskiej, gdzie uzyskał doktorat z teologii. W 1698 roku przyjął święcenia kapłańskie. Był archidiaconem warszawskim, kanonikiem krakowskim, proboszczem w Bidzinach – do 1711 roku i Goślicach – do 1720 roku, dziekanem kapituły w Stanisławowie – od 1713 roku. W maju tego roku otrzymał prekonizację na sufraganię lwowską. W trzy lata później na prośbę króla Augusta II otrzymał prekonizację na biskupstwo kamienieckie. Pięcioletni okres jego pasterzowania w Kamieńcu Podolskim

w 1739 roku biskup łucki. Funkcjonująca w czasach staropolskich tamtejsza parafia Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny i św. Jakuba Większego Apostoła należała do dekanatu Kamieniec Litewski w diecezji łuckiej. Parafia posiadała patronat duchowny i przysługiwała jej dziesięcina z dóbr Mińkowicze, Stawy, Mrozów i Zamszany. Dokumenty dotyczące tego funduszu zaginęły, a od czasu objęcia w 1739 roku wsi z okolicznymi gruntami przez Branickich, należna parafii dziesięcina nie była przekazywana. W połowie XIX wieku wieś Stawy w obwodzie brzeskim, w guberni grodzieńskiej Imperium Rosyjskiego, należała do hrabiny Elżbiety Branickiej, od 1843 roku żony Zygmunta Krasińskiego, która była kolatorką kościoła stawskiego².

W 1864 (1866) roku parafia rzymskokatolicka w Stawach została skasowana przez władze carskie, w ramach represji po powstaniu styczniowym. Kościół parafialny zamieniono na cerkiew prawosławną św. Onufrego. Część inwentarza kościoła stawskiego trafiło do parafii Przenajświętszej Trójcy w Wysokiem Litewskim. W 1868 roku w kościele stawskim ustawiono ikonostas i dokonano przebudowy jego wnętrza i dachu (kopuła). Cerkiew funkcjonowała w Stawach do czasów bieżęstwa w 1915 roku. Parafię Stawy na nowo erygowano w 1919 roku, a kościół zwrócono katolikom. Część prawosławnego wyposażenia prze-

był czasem odrodzenia tamtejszego Kościoła lokalnego po 27-letniej okupacji tureckiej (1672-1699). Przeprowadził restaurację świątyni zamienionej uprzednio na meczet (1672-1699). Przywrócił i uposażył tamtejsze seminarium duchowne. Inicjował odbudowę starych świątyni i budowę nowych. Jako pierwszy biskup podzielił diecezję na 4 dekanaty. Popierał zakony pracujące w diecezji (jezuitów w Liszkowcach i Kitajgrodzie, paulinów w Jazłowcu). Inicjował akcje misyjne wśród żydów i muzułmanów. W 1721 roku przeszedł na biskupstwo łuckie, gdzie odbudował i poświęcił po pożarze katedrę. Przy pomocy delegatów przeprowadził wizytację diecezji. W 1726 roku zwołał synod diecezjalny, który zebrał się w Janowie Podlaskim, zobowiązał duchowieństwo do corocznych rekolekcji kapłańskich oraz pracy katechetycznej. Z delegacji papieża koronował w 1723 roku wizerunek Matki Bożej w Kodniu i w 1727 roku w Podkamieniu. Na polecenie Kongregacji Obrzędów przeprowadził proces informacyjny Andrzeja Boboli w Pińsku, którego akta w 1731 roku przesłał do Rzymu. Około 1726 roku był w konflikcie z unickim metropolitą kijowskim, w kwestii zmiany obrządku przez wiernych. Planował rezygnację z biskupstw, by wstąpić do jezuitów, na co Stolica Apostolska nie wyraziła zgody. Dopiero w czasie ciężkiej choroby, krótko przed śmiercią taka zgoda została wyrażona i bp Rupniewski złożył śluby zakonne. Prosił o wieczny spoczynek w jezuitskim kościele Świętych Piotra i Pawła w Krakowie, gdzie spoczął we wspólnym grobie pod prezbiterium. Zmarł w Torczyniu w opinii świętości. S. Brzozowski, *Rupniewski Stefan Bogusław*, w: *Encyklopedia Katolicka* [dalej: EK], t. 17, Lublin 2012, kol. 598-599.

2. S. Łatak, *Kościół łaciński w Rzeczypospolitej około 1772 roku*, Lublin 1996, s. 384; Z. Michalczyk, *Kościół parafialny p.w. Wniebowzięcia Najśw. Marii Panny i św. Jakuba Apostoła w Stawach*, w: *Kościół i klasztory rzymskokatolickie dawnego województwa brzesko litewskiego*, część V, t. 5, red. nauk. K. Kolenda-Korcza, Kraków 2020, s. 108; *Słownik Geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich*, t. 11, Warszawa 1890, s. 306.

niesiono do cerkwi w Wilamowiczach. Po pokoju ryskim tereny te powróciły do II Rzeczypospolitej. Wieś Stawy należała do gminy Wołczyn, powiat Brześć, w województwie poleskim. Organizacja parafii trwała do 1922 roku, co potwierdzają najwcześniejsze zapisy w nowych księgach metrykalnych parafii Stawy. W latach międzywojennych parafia Stawy należała do nowo powstałej diecezji pińskiej. Po inwazji sowieckiej na Polskę w 1939 roku, Stawy znalazły się pod władaniem sowieckim – w Białoruskiej Socjalistycznej Republice Radzieckiej. Po wypowiedzeniu przez Niemcy wojny Związkowi Sowieckiemu (od 22 czerwca 1941 do końca lipca 1944) miejscowość ta znajdowała się pod okupacją niemiecką. W sierpniu 1944 roku powróciła do republiki sowieckiej. Od 1990 roku Stawy leżą w granicach Republiki Białorusi³.

Prezentowany inwentarz parafii Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny w Stawach został sporządzony 18 września 1930 roku przez dotychczasowego proboszcza parafii, ks. Aleksandra Swerpla⁴ i przekazany dnia 8 października następcy – ks. Leopoldowi Mackiewiczowi, w obecności dziekana brzeskiego – ks. Kazimierza Bukraby⁵.

3. Z. Michalczyk, *Kościół parafialny p.w. Wniebowzięcia Najśw. Marii Panny i św. Jakuba Apostoła*, s. 109-111; *Spis kościołów i duchowieństwa diecezji pińskiej w R. P. 1933 i 1934*, Pińsk 1933, s. 78-79.
4. Ks. Swerpel Aleksander (1891-1962) – kapłan diecezji pińskiej. Święcenia kapłańskie przyjął w 1913 roku. Do 18 września 1930 roku pełnił obowiązki proboszcza parafii w Stawach, skąd przeszedł na stanowisko proboszcza w parafii św. Zygmunta Burgundzkiego i Męczennika w Kleszczelach, dekanat Bielsk. Równocześnie obsługiwał duszpasterski punkt rektoralny na terenie parafii – w miejscowości Czeremcha. W 1933 roku mieszkańcy Czeremchy zbudowali drewnianą kaplicę, w której odprawiały się regularne nabożeństwa. W czasie wojny niemiecko-sowieckiej świątynia w Kleszczelach została uszkodzona przez pociski artyleryjskie, a ostatniego grudnia 1942 roku spłonęła z bliżej nieznanych przyczyn. Jej odbudowy dokonał ówczesny proboszcz (1930-1948) ks. Swerpel, który przeżył z parafianami okupację sowiecką i niemiecką. Ks. Swerpel był w Kleszczelach współorganizatorem miejscowej Straży Ogniowej. W 1948 roku przeszedł na probostwo parafii w Topczewie, gdzie pracował do 1959 roku. Wobec niepodpisania apelu sztokholmskiego 15 księży diecezji pińskiej zostało pozbawionych prawa do nauczania religii w szkołach, w tym ks. Swerpel. Tutaj ksiądz proboszcz założył po raz pierwszy instalację elektryczną w kościele. Pod jego kierunkiem przeprowadzono w 1957 roku malowanie świątyni parafialnej wewnątrz. W tej parafii w latach 1955-1958 rezydował ks. prał. Henryk Humnicki (1873-1959), który w latach 1946-1950 pełnił funkcję wikariusza kapitulnego (ordynariusza) diecezji pińskiej. *Spis kościołów i duchowieństwa diecezji pińskiej w R. P. 1933 i 1934*, Pińsk 1933, s. 60-61.
5. Ks. Bukraba Kazimierz (1885-1946) – kapłan diecezji pińskiej, ordynariusz piński. Urodził się w Grodnie. Był absolwentem tamtejszego gimnazjum. Studia seminaryjne rozpoczął w 1904 roku w Petersburgu, kontynuował od 1908 roku na uniwersytecie w Innsbrücku. Święcenia kapłańskie przyjął 2 lutego 1909 roku w Krakowie z rąk sufragana krakowskiego Anatola Nowaka. Pracował w duszpasterstwie jako wikariusz w katedrze w Mińsku litewskim i prefekt miejskich szkół średnich, następnie jako rektor kościoła i prefekt szkół w Pińsku.

* * *

Opis fizyczny dokumentu: *Inwentarz Stawskiego Rz.-Kat. parafialnego Kościoła r.1930*, to dokument o wymiarach: 357 x 227 mm, sporządzony ręcznie, czarnym atramentem na maszynowym papierze. Dokument składa się z sześciu niefoliowanych kart, zszytych po środku bawełnianymi nićmi. Dwie ostatnie karty pozostały niezapisane.

Na pierwszej karcie, centralnie został napisany tytuł: *Inwentarz Stawskiego Rz. Kat. Parafialnego Kościoła r. 1930*. W górnej części grzbietu rękopisu naklejona została papierowa etykieta własnościowa archiwum parafialnego z napisaną na maszynie sygnaturą: III/I. Na dole punktowo naklejono drugą papierową karteczkę, także napisaną maszynowo: Archiwum Parafii Stawy – III/I, na której znajduje się notatka napisana ręcznie czerwonym flamastrem: *Odnaleziony w 1980 r. w kościele w Gnojnie diec. Siedleckiej*.

Na verso karty czwartej znajdują się adnotacje dotyczące przekazania oraz przejęcia majątku ruchomego i nieruchomego kościoła:

Prawdziwość niniejszego inwentarza stwierdzam, Stawy 18 września 1930 roku – podpis: Ks. Al. Swerpel. Obok, czerwonym odbita została pieczęć parafii Stawy.

Według inwentarza niniejszego kościół i beneficjum parafii Stawskiej przekazałem ks. Leopoldowi Mackiewiczowi. Stawy, dnia 8/X1930 r. – podpis: Ks. Al. Swerpel.

Według inwentarza niniejszego kościół i beneficjum parafii Stawskiej otrzymałem od ks. Aleksandra Swerpela. Stawy, dnia 8/X1930 r. – podpis: Ks. Mackiewicz Leopold.

Przy powyższem byłem obecny – podpis: Ks. Kazimierz Bukraba. Dziekan Brzeski oraz pieczęć dekanatu brzeskiego diecezji pińskiej odbita fioletowym tuszem.

Aktywnie angażował się w ruchu niepodległościowym. W czasie I wojny światowej przebywał kilkakrotnie w niewoli niemieckiej jako zakładnik. W 1919 roku został proboszczem i dziekanem w Nowogródku. W 1928 roku objął probostwo parafii w Brześciu nad Bugiem. Dnia 10 lipca 1932 roku Pius XI prekonizował go biskupem diecezjalnym diecezji pińskiej. Sakrę biskupią przyjął 21 sierpnia 1932 roku w Wilnie. Ingres do katedry Wniebowzięcia NMP w Pińsku i rządu w diecezji objął 28 sierpnia tego roku. Dokonał reformy seminarium duchownego w Pińsku. W 1938 roku powołał Instytut Wyższej Kultury Religijnej. Organizował ochronki i przedszkola oraz wspierał Polską Macierz Szkolną. Popierał osobę i rządu marszałka Józefa Piłsudskiego. Po zajęciu Pińska przez Armię Czerwoną wyjechał do Lwowa, gdzie poddany został długotrwałemu leczeniu. W lutym 1942 roku przybył do Warszawy. Od władz okupacyjnych nie otrzymał zezwolenia na powrót do diecezji. Duszpasterzował w powstaniu warszawskim, a po kapitulacji zamieszkał w październiku 1944 roku w Milanówku pod Warszawą. W styczniu 1945 roku zamieszkał u sióstr urszulanek w Łodzi, gdzie zmarł i pochowany został w miejscowej katedrze. W 1967 roku jego szczątki przeniesiono do prokatedry w Drohiczynie. A. Petrani, *Ks. Kazimierz B. ordynariusz piński (1885-1946)*, „Nasza Przeszłość”, 37 (1972), s. 209-242.

Stan dokumentu jest zły. Powierzchnia papieru jest brudna i poplamiona. Występują liczne zagniecenia oraz ubytki papieru, największemu zniszczeniu uległa górna krawędź rękopisu.

Nota edytorska

Przy wydaniu tekstu źródła zastosowano zasady edytorskie:

- 1) Uzupełniania i objaśnienia tekstu pochodzące od wydawcy ujęto w nawiasy kwadratowe [].
- 2) Uzupełnienia tekstu pominięte w oryginale zapisano w nawiasach trójkątnych < >.

TREŚĆ ŹRÓDŁA:

”Inwentarz stawskiego rz.-kat. parafialnego kościoła, dekanatu brzeskiego, diecezji pińskiej, sporządzony dnia 18 września 1930 roku”⁶.

Kościół parafialny stawski

Kościół w Stawach, drewniany, został wybudowany przez Jana Jerzego Stawskiego w roku 1460⁷ za biskupa wileńskiego Mikołaja Dzierżkowicza⁸. W r. 1739 przez biskupa łuckiego konsekrowany⁹. W roku 1864 skasowany przez Moskali

6. Oryginał źródła: *Inwentarz Stawskiego Rz. Kat. parafialnego Kościoła r. 1930*, znajduje się w Archiwum Diecezjalnym w Drohiczynie, Zespół: Archiwum Parafii Stawy, Sygn. III/I/1 (Odnaleziony w 1980 roku w kościele w Gnojnie, w diecezji siedleckiej).
7. Fundatorami kościoła i parafii mieli być: Joanna (lub Jan) i Jerzy Stawscy. Za: Z. Michalczyk, *Kościół parafialny p. w. Wniebowzięcia Najśw. Maryi Panny i św. Jakuba Apostoła w Stawach*, s. 108.
8. Bp Dzierżkowicz (Dzierżgowicz, Dzierkowicz, Dzierzkowicz) Mikołaj (zm. 1467) – szósty biskup wileński, proboszcz wileński, kustosz i kanonik wileński, zwolennik Kazimierza IV Jagiellończyka, chrystianizował Litwę. Po śmierci w 1453 roku biskupa wileńskiego Macieja (1422-1453), wilnianina pochodzącego z obojga rodziców niemieckich, a wcześniejszego biskupa żmudzkiego (miednickiego), katedrę wileńską objął Mikołaj Dzierżkowicz z Slecznik, także Litwin (wg. Jana Długosza – był Polakiem). Najprawdopodobniej przybył do Wilna z biskupstwa żmudzkiego. Prekonizował go papież Mikołaj V. Urząd pasterski sprawował do śmierci. Umarł po długiej chorobie, która spowodowała u niego paraliż. T. Narbutt, *Dzieje narodu litewskiego*, t. VIII, Wilno 1840, s. 132; Marcelli Antoniewicz, *Pochodzenie episkopatu litewskiego XV-XVI wieku w świetle katalogów biskupów wileńskich*, s. 59. http://rcin.org.pl/Content/6155/PDF/WA303_8695_SZ39-r2001_Studia-Zrodloznawcze%2005%20Antoniewicz-RIS.pdf [dostęp: 12.02.2022].
9. Inwentarz z 18 września 1930 roku nie wymienia imienia i nazwiska biskupa, konsekratego kościoła w Stawach w 1739 roku. Archiwalia podają różne, a nawet sprzeczne daty konsekracji tego kościoła: 1727, 1739. Jeśli ta ostatnia data jest dokładną (dzień i miesiąc), to z drugiej strony nie jest możliwym, by konsekracji dokonał biskup Rupniewski, gdyż on zmarł 21 kwietnia 1731 roku, a jego nazwisko wymieniają akta wizytacji parafii stawskiej z XIX i XX wieku.

i obrócony na cerkiew prawosławną. W r. 1919 rewindykowany, ale przez działanie wojenne mocno zniszczony. Z powodu braku środków remont posuwa się bardzo wolno. I tylko w roku 1926 dzięki ofiarności ks. Ignacego Worobieja¹⁰, wikarego brzeskiego, kościół gruntownie, tj. między innymi wewnątrz odmalowany olejnymi farbami i <na> zewnątrz, duże nawy i zakrystia pokryte gontem¹¹. Parafianie stawscy mimo niedostatków, okazali się też b[ardzo] ofiarnymi i w miarę możliwości przyczyniali się i przyczyniają się do uporządkowania swego kościoła. Długość kościoła wynosi 16 metrów, szerokości 9.

Ołtarze

Ołtarz wielki drewniany, dawny. Tabernakulum tylko i mensę¹² dorobiono. W tym ołtarzu obraz Wniebowzięcia M.B. na płótnie olejno malowany. Jak ołtarz tak i obraz są te same, co były przed kasatą.

W 1739 roku miała miejsce zmiana na stolicy biskupiej w Łucku. Dotychczasowy biskup łucki Andrzej Stanisław Załuski został przeniesiony 29 lipca 1739 roku na biskupstwo chełmińskie. Translacja biskupa Franciszka Antoniego Kobielskiego na biskupstwo łuckie postanowiona przez króla Augusta III jeszcze na przełomie roku 1738/1739, uzyskała aprobatę papieża Klemensa XII dnia 30 września 1739 roku. Na Wołyniu i Podlasiu bp Kobielski rządził przez 15 lat (1739-1755). *Stefan Bogusław Rupniewski 1721-1731*, w: K. R. Prokop, *Sylwetki biskupów łuckich*, Biały Dunajec-Ostróg 2001, s. 137; *Franciszek Antoni Kobielski*, w: tamże, s. 155-156.

10. Ks. Worobiej Ignacy (1896-1970) – kapłan diecezji pińskiej. Studia teologiczne rozpoczął w Wilnie, kontynuował w Petersburgu. Ostatni rok teologii kończył w Wilnie, gdzie w 1919 roku przyjął święcenia kapłańskie. Pracował jako wikariusz parafialny w Brześciu nad Bugiem, był kapelanem szpitala oraz prefektem szkół podstawowych i średnich. W latach 1928-1934 był proboszczem w Lubieszowie na Polesiu, gdzie odbudował kościół ojców pijarów i kapucynów. Równocześnie pełnił obowiązki proboszcza w projektowanej parafii w Dolsku, wydzielonej z parafii lubieszowskiej. Do końca II wojny światowej był proboszczem w Kamieniu Litewskim. Przez dwa lata administrował parafią w Strabli. Od 1947 roku przejął probostwo w Hajnówce. Jako proboszcz w Hajnówce, gdzie pracował przez ćwierć wieku, krytycznie ocenił komunikaty w prasie i radio dotyczące „Caritasu”, w związku z listem Episkopatu Polski, traktującym o jego rozwiązaniu przez komunistów. W Hajnówce wybudował nowy kościół. Bogaty księgozbiór osobisty nakazał przekazać po śmierci Kościelnemu Uniwersytetowi Lubelskiemu i Kurii. Jako czytany historyk długie lata życia poświęcił historii parafii diecezji pińskiej. R. Pater, *85 lat parafii rzymskokatolickiej pw. Podwyższenia Krzyża Świętego w Hajnówce*, Hajnówka 2008.
11. Gont – deseczka drewniana z iglastego drzewa o przekroju klina, z wpustem wzdłuż dłuższej krawędzi, łączona poprzez wsunięcie jednej deseczki w drugą. są dwa rodzaje gontów: łupane (szczypane) i cięte. Krycie dachu gontem polega na układaniu gontów na łątach, wciskaniu ostrej krawędzi jednego gonta we wpust drugiego i przybijaniu ich do łąt. Dawniej przybijano je drewnianymi kołkami, obecnie ukrytymi w rowkach gwoździami miedzianymi lub zabezpieczonymi przed korozją.
12. Mensa – to kamienna płyta tworząca z podstawą ołtarz.

Ołtarz drugi po stronie epistoły¹³ składa się z dwóch kondygnacji. W pierwszej obraz Chrystusa Ukrzyżowanego, w drugiej górnej obraz Serca Pana Jezusa. Oba obrazy na płótnie, olejno malowane, skopiowane przez miejscowego malarza. Ołtarz trzeci po stronie Ewangelii¹⁴ jeszcze nie odrestaurowany. Mensy i stopni brak. W tym ołtarzu są dwa obrazy: Michała Archanioła i ścięcie świętego Jana Chrzciciela – oba po cerkiewne.

Aparaty kościelne	
Ornat biały z adamaszku półjedwabnego, haft maszynowy nabyty w r. 1921 staraniem ks. [Romana Józefa] Dadaczyńskiego ¹⁵ kapelana Wojska Polskiego	1
Ornat biały z adamaszku półjedwabnego, haft na kanwie, nabyty w r. 1926 staraniem p. [Józefa] Jankowskiego ¹⁶ posła na sejm	1

13. Strona epistoły – to prawa strona nawy głównej świątyni parafialnej lub prawa boczna nawa. Także to prawa strona przy ołtarzu trydenckim, przy którym kapłan stał tyłem do wiernych. W czasie liturgii mszalnej w rycie trydenckim, od początku Mszy Świętej (podczas Kyrie, Gloria i lekcji – listu) mszał leżał po prawej ręce celebransa – strona epistoły (lekcji). Na Alleluja mszał był przynoszony przez ministranta na drugą (lewą) stronę ewangelii i z tego miejsca była czytana Ewangelia. Po Komunii ministrant przynosił z powrotem mszał na stronę lekcji (prawą).
14. W trydenckiej liturgii mszalnej lewa strona celebransa nazywana była stroną Ewangelii, skąd celebrans odczytywał Ewangelię i dalej sprawował Mszę Świętą do Komunii Świętej. Do Alleluja i po Komunii św. mszał znajdował się po stronie prawej (epistoły).
15. Ks. Dadaczyński Roman Józef (1889-1940) – kapelan Wojska Polskiego, męczennik niemieckiego obozu koncentracyjnego w Dachau. Urodził się w Wielowci, powiat Ostrów Wielkopolski. Był synem Kacpra i Anny z d. Jaensch. Gimnazjum ukończył w Ostrowie Wlkp., gdzie w 1909 roku zdał maturę. Teologię studiował w seminariach duchownych w Gnieźnie i w Poznaniu. Święcenia kapłańskie przyjął 1 marca 1914 roku. Jako neoprezbiter pracował w parafii Markowice, Kostrzyn Wielkopolski, Miejska Górka, gdzie został mianowany 1 października 1918 roku administratorem. Dnia 1 stycznia 1919 roku wstąpił do Wojska Polskiego. Przeszedł szlak bojowy w walkach z bolszewikami. Po wojnie pracował duszpastersko w wojsku. Za poddanie krytyce przewrotu majowego i obalenia rządu Wincentego Witosa został dnia 1 grudnia 1927 roku przeniesiony do rezerwy. Pracował jako wikariusz, następnie proboszcz parafii Wyganów w Wielkopolsce. W 1931 roku został proboszczem w Rakoniewicach, w archidiecezji poznańskiej. Był wielkim patriotą i płomiennym mówcą. Posiadał odznaczenia: Krzyż Walecznych, Medal za Wojnę 1918/21, Medal X-lecia Odzyskania Niepodległości, Krzyż Niepodległości - 1932 roku. Aresztowany został dnia 22 września 1939 roku przez Niemców i uwięziony w Forcie VII w Poznaniu. Dnia 24 maja 1940 roku trafił do obozu koncentracyjnego w Dachau, następnie do KL Gusen i ponownie do Dachau, gdzie zakończył życie. Urnę z prochami księdza przesłano na komendę policji niemieckiej w Rakoniewicach, gdzie 28 lutego 1941 roku odbył się cichy jego pogrzeb i spoczął obok kościoła parafialnego w Rakoniewicach. R. Dadaczyński, Ks. mjr Roman Józef Dadaczyński. *Ksiądz czy żołnierz? Ludzie tej ziemi – ocalić od zapomnienia*, w: https://archiwum-ordynariat.wp.mil.pl/pl/378_20538.html [dostęp: 23.02.2021].
16. Jankowski Józef (1864-1944) – poseł na Sejm II Rzeczypospolitej I kadencji 1922-1927. Urodził się w miejscowości Sieniewice, w powiecie Bielsk Podlaski, w rodzinie leśniczego. Był synem

Ornat czerwony z adamaszku jedwabnego, nabyty staraniem tegoż p. [Józefa] Jankowskiego w r. 1926	1
Ornat czarny z mory, haft srebrem, nabyty w r. 1926 staraniem p. [Józefa] Jankowskiego	1
Ornat fioletowy z adamaszku jedwabnego, przerobiony w 1930 r.	1
Ornaty stare zdadne do użycia	
Ornat biały	1
Ornat zielony	1
Ornat czarny	1
Ornat czerwony	1
Ornatów starych, różnokolorowych, nie zdalnych do użycia	6
Kapy	
Kapa biała z adamaszku półjedwabnego, nabyta w r. 1930	1
Kapa czarna, stara	1
Kapy różnokolorowe stare, niezdatne do użycia	2
Inne	
Baldachim biały na 4-ch drążkach z adamaszku półjedwabnego, ręczny haft srebrem i jedwabiem	1
Welon naramienny stary, bez żadnych ozdób	1
Sukienka na puszczę, biała	1
Bursa ¹⁷ do noszenia Sanctissimum [= Najświętszego Sakramentu] do chorych	1
Stuła biała, haftowana	1
Stuł fioletowych do spowiadania	3
Stuł fioletowo-białych podwójnych do spowiadania	3
Stuła czerwona	1
Bielizna kościelna	
Alb	3
Komż	3
Komż małych dla chłopców	4
Humerałów ¹⁸	4

Feliksa i Rozalii Mikołajewskiej. Usunięty został ze szkoły z powodu konfliktu z nauczycielem. Następnie uczył się sam. Od młodości angażował się w działalność niepodległościową. Na Polesiu i Podlasiu kolportował i przewoził druki narodowe. W 1905 roku został aresztowany i więziony na Pawiaku, następnie w Cytadeli. Po zwolnieniu z więzienia działał na Kresach. Do Sejmu wszedł w 1924 roku z listy Chrześcijańskiego Związku Jedności Narodowej, w miejsce zmarłego ks. Kazimierza Lutosławskiego (1880-1924). Zginął w czasie powstania warszawskiego w 1944 roku jako jeden z 16 poległych posłów i senatorów II Rzeczypospolitej. *Kto kim był w Drugiej Rzeczypospolitej*, red. J. M. Majchrowski, Warszawa 1994, s. 304.

17. Bursa – zazwyczaj usztywniona torebka do przenoszenia Komunii Świętej do chorych. Najświętszy Sakrament umieszcza się w małym naczyniu, które owija się korporałem i wkłada do bursy. Szafarz udający się do chorego zawiesza bursę na szyi, by była widoczna dla mijanych osób.
18. Humerał – biała chusta nakładana przez kapłana na ramiona pod albę, to element stroju liturgicznego. Przykrywa ona elementy ubioru kapłana wokół szyi.

Pasków	3
Korporałów ¹⁹	14
Palek ²⁰	6
Puryfikaterzy ²¹	24
Korporalików na Wiatyk ²²	6
Ręczników w zakrystii	2
Tuwalni ²³ na ołtarze	4
Nikiel i mosiądz	
Monstrancja posrebrzana	1
Kielich nikłowy posrebrzany	1
Kielich nikłowy pozłacany	1
Puszka na komunikanty, pozłacana	1
Kociołek do wody święconej, mosiężny	1
Trybularz ²⁴ mosiężny	1
Łódka posrebrzana	1
Lawabo ²⁵	1
Hostjarka	1
Patena do chorych	1
Vascula ²⁶ ad O[r]dinos Chr[istianorum] Cath[olicorum] Inf[irmorum] [= małe naczynia do obrzędu chrześcijańskiego katolików chorych]	3

19. Korporał – biały koloru, lniany, kwadratowy i usztywniony obrus składany na dziewięć części. Jest wkładany pod kielich i patenę na czas sprawowania Mszy Świętej, w tabernakulum, w bursie, na ołtarzu pod monstrancją, pod puszką z Najświętszym Sakramentem, na ołtarzach procesji Bożego Ciała, w grobie Pańskim.
20. Palka – kwadratowe i usztywnione nakrycie kielicha podczas liturgii, wykonane z płótna (usztywnionego). Ma chronić kielich przed zanieczyszczeniem.
21. Puryfikaterz – podłużny płócienny ręczniczek złożony na trzy części, do wycierania i osuszania naczyń liturgicznych (kielicha, głębokiej pateny), obmywanych uprzednio wodą w czasie puryfikacji.
22. Wiatyk (łac. *viaticum* zaopatrzenie na drogę) – to sakrament Eucharystii udzielany osobom umierającym lub chorym, po wcześniejszym odprawieniu pokuty, jako pomoc i łaska w przeżywaniu cierpienia i do osiągnięcia zbawienia. P. Maciaszek, *Wiatyk*, w: EK, t. 20, Lublin 2014, kol. 455-456.
23. Tuwalnia – obrus, nakrycie ołtarza pasem materiału.
24. Trybularz – inaczej kadzielnica, do której wkłada się naczynie z rozżarzonym węglem drzewnym, na który sypie się ziarna kadzidła do okadzania Najświętszego Sakramentu, ołtarza, darów ofiarnych, ewangeliarza, krzyża, figur czy wiernych zgromadzonych na liturgii. Trybularz wykonany jest z metalu, zawieszony na trzech łańcuszkach i zamykany przykrywką.
25. Lawabo/lawaterz – to naczynie metalowe z brązu lub miedzi wypełnione wodą do obmycia rąk przed sprawowaną liturgią.
26. Vasculum – małe naczynie.

Vasculum ad O[r]dinem Inf[irmorum], [lac. – naczynie do obrzędu udzielania Sakramentu Chorych]	1
Taca posrebrzana ad vascula	1
Taca do ampułków	1
Ampułki szklane, para	1
Kandelabry ²⁷ trzech ramienne, para	1
Sygnaturka na kościele	1
Dzwonek przy zakrystii	1
Dzwonek przy ołtarzu, mały	1
Lampka mosiężna przed wielkim ołtarzem, wieczysta	1
Żyrandol mosiężny na 12 świec, nabyty w r. 1930 przez młodzież z Czyżewicz ²⁸ i Łozowicz ²⁹	1
Różne inne sprzęty	
Lichtarzy na ołtarzu wielkim, drewnianych	10
Lichtarzy na ołtarzu bocznym, niklowych	4
Krzyż procesjonalny, drewniany	1
Krzyżyków małych	3
Konfesjonałów	1
Kłęcznik	1
Ławek na kościele przez osadników z Kolonii Stawy, w r. 1930 ofiarowanych	10
Fisharmonia stara (rozporządzeniem z r. 1928 J[ego] E[kscelencji ks. Zygmunta Łozińskiego ³⁰] uznana jako wypożyczona z Niemirowa ³¹)	1

27. Kandelabr – to świecznik większych rozmiarów, wykonany głównie z metalu, kilkuramienny. Od XVII wieku pojawiły się kandelabry dwuramienne, a od XVIII wieku trójramienne. W późniejszych stuleciach pojawiły się także kilkunastoramienne. Kandelabr zbudowany był z podstawy, trzonu i zdejmowanej nadstawy z ramionami. D. Forstner, *Świat symboli chrześcijańskich*, Warszawa 1990, s. 410.
28. Czyżewicze – miejscowość należąca do parafii Stawy, oddalona o 7 kilometrów drogi od kościoła parafialnego.
29. Łozowica – miejscowość należąca do parafii Stawy, oddalona o 4 kilometry drogi od kościoła parafialnego.
30. Bp Łoziński Zygmunt herbu Lubicz (1870-1932) – biskup miński (1917-1925), biskup piński (1925-1932). Sługa Boży. Urodził się w Boracinie koło Nowogródka. Studia teologiczne ukończył w Rzymskokatolickiej Akademii Duchownej w Petersburgu. Święcenia kapłańskie przyjął 23 czerwca 1895 roku. W listopadzie 1898 roku skazany został przez władze carskie na trzy lata odosobnienia w Ağlonie na Łotwie za działalność niepodległościową. W 1905 roku objął probostwo katedry w Mińsku. W roku następnym podjął pracę na petersburskiej Akademii Duchownej jako wykładowca Pisma Świętego i języka hebrajskiego. Biskupowi Janowi Cieplakowi towarzyszył w imperium rosyjskim, gdzie wizytował parafie. W 1917 roku został mianowany ordynariuszem diecezji mińskiej. Po wkroczeniu bolszewików do Mińska, od grudnia 1918 roku ukrywał się u okolicznych chłopów. W sierpniu 1919 roku powrócił do swojej diecezji. Tu pozostawał w czasie drugiej okupacji bolszewickiej. Po proklamowaniu Białoruskiej Socjalistycznej Republiki Radzieckiej, dnia 1 sierpnia 1920 roku został uznany za kontrrewolucjonistę i aresztowany. Po 10 dniach został zwolniony, jednak 4 września tego

Chorągwie z płótna	3
Chorągwie z płótna olejno malowane	2
Dywanów na stopnie do ołtarzy	4
Pokrycie na ołtarz	2
Pieczęć okrągła kauczukowa	1
Księgi obrzędowe	
Mszał	1
Rytuał nowy	1
Kancjonał ³²	1
Księgi metryczne (stare)	
Urodzenia i chrztu I – od r. 1646-1716	1
[Urodzenia i chrztu] II – od r. 1743-1765	1
[Urodzenia i chrztu] III – 1787-1827	1
[Urodzenia i chrztu] IV – 1827-1848	1
[Urodzenia i chrztu] V – 1848-1865	1
Ślubne I – od r. 1744-1827	1
[Ślubne] II – 1827-1855	1
[Ślubne] III – 1848-1865	1
Książ egzaminów przedślubnych	2
Książ processów ³³	1

roku ponownie aresztowany. Osadzony był w więzieniu moskiewskim na Butyrkach. Na skutek starań rządu polskiego po 11 miesiącach został zwolniony. Dnia 2 grudnia 1925 roku został mianowany pierwszym ordynariuszem pińskim. Zarządzał z Nowogródka. Za odwagę odznaczony został Orderem Orła Białego w 1921 roku i czterokrotnie Krzyżem Walecznych w 1922 roku. Zmarł w opinii świętości w Pińsku, spoczął w miejscowej katedrze. W 1957 roku rozpoczęto jego proces beatyfikacyjny, ukończony w 1962 roku na szczeblu diecezjalnym, a akta procesu przekazano Kongregacji Spraw Kanonizacyjnych w Rzymie. W 1990 roku wydane zostało tzw. *Positio*, a 2 kwietnia 1993 roku papież Jan Paweł II wydał dekret o heroicznosci cnót. Dnia 26 września 1997 roku Kongregacja wydała dekret o ważności dochodzenia diecezjalnego dotyczącego cudu, wymaganego w procesie beatyfikacyjnym. J. Misiurek, *Łoziński Zygmunt*, w: EK, t. 11, Lublin 2006, kol. 555-554.

31. Niemirów – Parafia św. Stanisława Biskupa w dekanacie Drohiczyń diecezji pińskiej.
32. Kancjonał – to zbiór śpiewów i pieśni używanych w liturgii przez katolików i protestantów. Niekiedy kancjonał utożsamiany był z kantyczkami. Kancjonały pojawiły się w Polsce jako rękopiśmienne w 1435 roku – Jana z Przeworska, następnie kancjonał łączycycki z 1530-1941 roku, 2 staniąteckie z 1536 roku, 2 kórnickie 1551-1555. Kancjonałami nazywano także zbiory Mszy Świętych, hymnów, pieśni z akompaniamentem organów, preludium organowych. Z. Wit, *Kancjonał*, w: EK, t. 8, Lublin 2000, kol. 558-559.
33. Księga processowa – zawierała czynności prawne podejmowane przez organ kościelnej władzy sądowniczej w celu rozpatrzenia i rozstrzygnięcia sporu w sprawie podlegającej kompetencji władzy kościelnej – oficjałowi biskupiemu od wniesienia sprawy do wydania wyroku i jego wykonania. E. Wilemska, *Proces. V. W prawie kanonicznym*, w: EK, t. 16, Lublin 2012, kol. 419-420.

Księga pism wychodzących	1
Księga [przystępujących do spowiedzi wielkanocnej] od r. 1852-1865	1
Księgi metrykalne (nowe)	
Księga metryk ślubnych od r. 1922	1
Księga metryk urodzeń i chrztów	1
Księga metryk zgonów	1
[Księga] protokołów przedślubnych	1
[Księga] nawróconych	1
[Księga] rachunków kościelnych	1

Zabudowania parafialne

1/ Plebania drewniana, gontem kryta, długości 16 mtr [= metrów], szerokości 10 <metrów>. Składa się z 5-ciu pokoi. Okien jest 10. Drzwi 10. Pieców kaflowych 2, pieców z cegły 3. Odremontowana w r. 1926. Gontem pokryta w r. 1923.

2/ Stodoła z desek, słomą kryta. Wybudowana w r. 1926. Długość wynosi 26 mtr, szerokości 7 mtr.

3/ Stodoła druga, deskami jeszcze nie obita, kryje się słomą. Długość 10 mtr, szerokość 7 mtr.

4/ Obora-stajnia z drzewa w r. 1923 wybudowana, pokryta gontem. Objętości 15 x 7 mtr.

5/ Spichrz z pustaków, blachą pocynkową pokryty. W roku 1929 wybudowany. Długość 7 mtr., szerokość 4 mtr.

6/ Budynek drewniany, stary, dawny spichrz, pokryty deskami i gontem. Pod nim piwnica murowana z kamienia. Objętość 7 x 5 mtr.

7/ Piwnica druga, murowana. 3½ x 3 mtr pojemności.

Ziemia beneficjalna

Ziemi należy do kościoła stawskiego 48 hektarów. Ziemia jest w trzech kawałkach.

I/. Siedziba koło 2 ha, graniczy z południowej strony <z> ogrodem Kisiela, <od> zachodniej <strony z> ulicą wsi Ogrodnik, <z> północnej <strony z> rzeką Pulwa i drogą na pastwisko Ogrodnickie i z wschodniej <strony z> pastwiskiem, należącym do wsi Ogrodniki.

II/. Tak zwany „Ogródek”, obejmuje łąki dwukośnej koło 1½ ha. Graniczy z południa z jeziorkiem, z innych zaś stron z łąkami „Kobyłskie”. Obejmuje koło 44½ ha łąki i pola ornego. Odległy od Siedziby o 2 kilometry. Graniczy z północnej

strony z polem Tomasza Rudasia, z północno-wschodniej z kolonią Makowskiego z Łozowicy, z południowo-wschodniej <z> rzeką Bugiem i łąkami mieszkańców wsi Stawy i z zachodniej strony <z> polem Łaszuka Grzegorza z Ogrodnik. Plan ziemi sporządzony w r. 1926, znajduje się w archiwum stawskim, a odrys planu przesłany do Kurii Biskupa Pińskiego. Zasiano żyta 12 mtr. czyli 72 pudy³⁴.

Prawdziwość niniejszego inwentarza stwierdzam. Stawy, 18 września 1930 roku.
Ks. Aleksander Swerpel

Według inwentarza niniejszego kościół i beneficjum parafii Stawskiej przekazałem ks. Leopoldowi Mackiewiczowi³⁵. Ks. Aleksander Swerpel. Stawy, dnia 8 IX 1930 r.

Według inwentarza niniejszego kościół i beneficjum parafii Stawy otrzymałem od ks. Aleksandra Swerpela. Ks. [Leopold] Mackiewicz. Stawy, dnia 8 X 1930 r.

Przy powyższym byłem obecny ks. Kazimierz Bukraba, Dziekan Brzeski.

Bibliografia

Opracowania

Brzozowski S., *Rupniewski Stefan Bogusław*, w: *Encyklopedia Katolicka*, t. 17, Lublin 2012, kol. 598-599.

Elenchus ecclesiarum et cleri saecularis ac regularis dioecesis minscensis pro Anno Domini 1924, [Minscensi 1924].

Franciszek Antoni Kobielski, w: K. R. Prokop, *Sylwetki biskupów łuckich*, Biały Dunajec-Ostróg 2001, s. 151-156.

Kto kim był w Drugiej Rzeczypospolitej, red. J. M. Majchrowski, Warszawa 1994.

Łatak S., *Kościół łaciński w Rzeczypospolitej około 1772 roku*, Lublin 1996.

Maciaszek P., *Wiatyk*, w: *Encyklopedia Katolicka*, t. 20, Lublin 2014, kol. 455-456.

Michalczyk Z., *Kościół parafialny p.w. Wniebowzięcia Najśw. Marii Panny i św. Jakuba Apostoła w Stawach*, w: *Kościół i klasztory rzymskokatolickie dawnego*

34. Pud – to jest 40 funtów lub 16,38 kilograma.

35. Ks. Mackiewicz Leopold (ur. 1865) – kapłan diecezji mińskiej, następnie pińskiej. Święcenia kapłańskie przyjął w 1891 roku. W latach 1920-1922 był proboszczem parafii św. Aleksandra w Iwieńcu („czerwony kościół”), w dekanacie Rakowiec. Tam obsługiwał dwie kaplice na terenie parafii: cmentarną i w Tupaliszczach. W 1923 roku został kapelanem kaplicy pw. Świętego Józefa w domu sióstr w Grzybowszczyźnie, w parafii Nieśwież. Dnia 8 października 1930 roku przejął parafię Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny w Stawach. *Elenchus ecclesiarum et cleri saecularis ac regularis dioecesis minscensis pro Anno Domini 1924*, [Minscensi 1924], s. 24.

- województwa brzeskolitewskiego, część V, t. 5, red. K. Kolendo-Korczak, Kraków 2020, s. 107-130.
- Misiurek J., Łoziński Zygmunt, w: *Encyklopedia Katolicka*, t. 11, Lublin 2006, kol. 554-555.
- Narbutt T., *Dzieje narodu litewskiego*, t. VIII, Wilno 1840.
- Pater R., *85 lat parafii rzymskokatolickiej pw. Podwyższenia Krzyża Świętego w Hajnówce*, Hajnówka 2008.
- Petrani A., Ks. Kazimierz B. *ordynariusz piński (1885-1946)*, „Nasza Przeszłość”, 37 (1972), s. 209-242.
- Słownik Geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich*, t. 11, Warszawa 1890.
- Spis kościołów i duchowieństwa diecezji pińskiej w R. P. 1933 i 1934*, Pińsk 1933.
- Stefan Bogusław Rupniewski 1721-1731*, w: K. R. Prokop, *Sylwetki biskupów łuckich*, Biały Dunajec-Ostróg 2001, s. 133-138.
- Wilemska E., *Proces. V. W prawie kanonicznym*, w: *Encyklopedia Katolicka*, t. 16, Lublin 2012, kol. 419-420.
- Wit Z., *Kancjonał*, w: *Encyklopedia Katolicka*, t. 8, Lublin 2000, kol. 558-559.

Netoteka

- Dadaczyński R., Ks. mjr Roman Józef Dadaczyński. *Ksiądz czy żołnierz? Ludzie tej ziemi-ocalić od zapomnienia*, w: https://archiwum-ordynariat.wp.mil.pl/pl/378_20538.html [dostęp: 23.02.2021].
- Antoniewicz M., *Pochodzenie episkopatu litewskiego XV-XVI wieku w świetle katalogów biskupów wileńskich*, http://rcin.org.pl/Content/6155/PDF/WA303_8695_SZ39-r2001_Studia-Zrodloznawcze%2005%20Antoniewicz-RIS.pdf [dostęp: 12.02.2022].

Streszczenie

Miejscowość Stawy w województwie brzeskim Wielkiego Księstwa Litewskiego znana już była w połowie XV wieku. W 1460 roku Joanna (lub Jan) i Jerzy Stawscy ufundowali w swoim majątku i miejscowości Stawy pierwotny kościół. Nowy kościół w Stawach zbudowano w pierwszej połowie XVIII wieku. Konsekwentnie w 1739 roku biskup łucki jako kościół parafii Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny i Jakuba Większego Apostoła w Stawach, w dekanacie Kamieniec Litewski. W 1864 roku parafia w Stawach została skasowana, a jej świątynię przejęli prawosławni. W 1919 roku powróciła do katolików, a miejscowość w granice

II Rzeczypospolitej, w diecezji mińskiej. W 1925 roku parafia Stawy znalazła się w nowo powstałej diecezji pińskiej. Prezentowany inwentarz parafialnego kościoła stawskiego sporządził dotychczasowy proboszcz ks. Aleksander Swerpel i dnia 18 września 1930 roku przekazał wraz z parafią swemu następcy ks. Leopoldowi Mackiewiczowi.

Słowa kluczowe: historia Kościoła, historia diecezji pińskiej, parafia w Stawach, inwentarze kościołów parafialnych.

ПАРАФІЯ УНЕБАЎЗЯЦЦЯ НАЙСВЯЦЕЙШАЙ ПАННЫ МАРЫІ Ў СТАВАХ ПІНСКАЙ ДЫЯЦЭЗІІ, У СВЯТЛЕ ІНВЕНТАРА АД 18 ВЕРАСНЯ 1930 Г.

Скарачэнне

У сярэдзіне пятнаццатага стагоддзя Яна (або Ян) і Юры Стаўскія за-
снавалі ў сваім маёнтку ў населеным пункце Ставы Брэсцкага ваяводства
Вялікага Княства Літоўскага першы драўляны касцёл. Новы касцёл, такса-
ма драўляны, быў пабудаваны ў Ставах у першай палове XVIII ст. Біскуп
Луцкі Стэфан Багуслаў Рупнеўскі асвяціў яго ў 1739 годзе, як храм парафіі
Унебаўзятца Найсвяцейшай Панны Марыі і Якава Апостала Вялікага ў
Камянец-Літоўскім дэканаце. У 1864 г. парафія ў Ставах была скасавана
царскімі ўладамі, а храм перайшоў ва ўласнасць праваслаўных. У 1919
годзе храм зноў перадаў каталікам, а мястэчка Ставы вярнулася ў межы
незалежнай II Рэчы Паспалітай. Яно ўвайшло ў склад Мінскай дыяцэзіі, а
ў 1925 года - у склад дыяцэзіі Пінскай. Прадстаўлены інвентар Стаўскага
парафіяльнага касцёла склаў пробашч парафіі кс. Ігнат Драздовіч, які 16
кастрычніка 1933 года перадаў яго разам з парафіяй свайму пераемніку
кс. Пятру Садоўскаму.

Ключавыя словы: гісторыя Касцёла, гісторыя Пінскай дыяцэзіі, парафія
ў Ставах, інвентары парафіяльных касцёлаў.

(Перевод Лауры Михайлик)

ПРИХОД УСПЕНИЯ ПРЕСВЯТОЙ ДЕВЫ МАРИИ В СТАВАХ ПИНСКОЙ ЕПАРХИИ, В СВЕТЕ ИНВЕНТАРЯ ОТ 18 СЕНТЯБРЯ 1930 Г.

Содержание

В середине пятнадцатого века Иоанна (или Иоанн) и Юрий Ставские учредили в своем имении в населенном пункте Ставы Брестского воеводства Великого Княжества Литовского первый деревянный костел. Новый костел, также деревянный, был построен в Ставах в первой половине XVIII века. Епископ Луцкий Стефан Богуслав Рупневский освятил его в 1739 году, как храм прихода Успения Пресвятой Девы Марии и Иакова Апостола Большого в Каменец-Литовском деканате. В 1864 г. приход в Ставах был упразднен царскими властями, а храм перешел в собственность православных. В 1919 году храм вернули католикам, а местечко Ставы возвратилось в границы независимой II Речи Посполитой. Оно вошло в состав Минского диоцеза, а с 1925 года – в состав Пинского диоцеза. Данный инвентарь Ставского приходского костела составил настоятель прихода кс. Игнатий Дроздович, который 16 октября 1933 года передал его вместе с приходом своему преемнику кс. Петру Садовскому.

Ключевые слова: История Церкви, история Пинской епархии, приход в Ставах, Инвентари приходских костелов.

(Пераклад Лауры Михайлик)

THE ASSUMPTION OF THE BLESSED VIRGIN MARY PARISH IN STAWY OF THE PINSK DIOCESE IN THE LIGHT OF THE INVENTORY OF SEPTEMBER 18, 1930

Summary

The town of Stawy in the Brest Voivodeship of the Grand Duchy of Lithuania was already known in the mid- 15th century. In 1460 Jan and Jerzy Stawski founded the first church on their property and in the town of Stawy. The new church in Stawy was built in the first half of the 18th century, consecrated by the bishop of Lutsk in 1739 as the Assumption of the Blessed Virgin Mary and St Jacob the Greater the Apostle parish church in Stawy, in the deanery of Kamieniec Litewski.

In 1864 the Stawy parish was closed and the church was taken over by the Orthodox people. In 1919 it was taken back by Catholics, and the town returned to the Second Polish Republic, in the Minsk diocese. In 1925 the Stawy parish was incorporated into the newly established Pinsk diocese. The presented inventory of the Stawy church was prepared by the pastor of that time, Fr. Aleksander Swerpel, and on September 18, 1930, he handed it over, together with the parish, to his successor, Fr. Leopold Mackiewicz.

Key words: Church history, history of Pinsk diocese , parish in Stawy, inventories of parish churches.

(Translated by Maria Furtak)